

Anca Davidoiu-Roman, Mihaela Doboș,
Luminița Paraipan, Dumitrița Stoica

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ standard

Clasa a VIII-a

Ediția a treia, revizuită

TEXTUL LIRIC (I)

I. ÎNIȚIERE (înțelegere)

1. Care ar fi prima întrebare pe care i-ai adresa-o poetului preferat, dacă ai avea această posibilitate?

.....

2. Căror trăsături ai asocia poezia? Subliniază răspunsurile și justifică oral alegerile:

• stări sufletești	• proiecte de viitor
• întâmplări	• relații cu semenii
• gânduri	• destine
• atitudini	• idei
• fapte	• sentimente etc.
• acțiuni	

Dorința

de MIHAI EMINESCU

Vino-n codru la izvorul
 Care tremură pe prund,
 Unde prispa cea de brazde
 Crengi plecate o ascund.

Și în brațele-mi întinse
 Să alergi, pe piept să-mi cazi,
 Să-ți desprind din creștet vâlul,
 Să-l ridic de pe obraz.

Pe genunchii mei șede-vei,
 Vom fi singuri-singurei,
 Iar în păr înfiorate
 Or să-ți cadă flori de tei.

Fruntea albă-n părul galben
 Pe-al meu braț încet s-o culci,

Lăsând pradă gurii mele
 Ale tale buze dulci...

Vom visa un vis ferice,
 Îngâna-ne-vor c-un cânt
 Singuratece izvoare,
 Blanda batere de vânt;

Adormind de armonia
 Codrului bătut de gânduri,
 Flori de tei deasupra noastră
 Or să cadă rânduri-rânduri.

Dimineață la Éragny, Camille Pissarro

3. Rescrie din text două verbe la forma inversă de viitor și exprimă-ți opinia, în 2-3 rânduri, despre prezența acestor forme în textul eminescian.

.....

4. Propune sinonime lexicale pentru următoarele cuvinte și expresii/locuțiuni din text:
 ascund

.....

TEXTUL EPIC ÎN PROZĂ

I. ÎNIȚIERE (înțelegere)

Trenul de noapte

(fragment)

de IOAN GROȘAN

A treia zi, joi, fu din nou vreme bună, deși cam răcoroasă. O perdea subțire de nori alburii împiedica soarele să iasă întreg la iveală și lucrurile primeau o lumină moale, palidă, ca de lună. După-amiază, după ce trecu patrumii-cinciul, acarul strânse roșiile coapte din grădină și le duse în camera domnului Fotiade. Încercă și merele din mărul de lângă fântână, dar fructele erau încă mici și acre. Când domnul Fotiade îi aminti că ar putea vopsi panoul, acarul îi arătă stiva de lemne netăiate: n-aveau cu ce face focul. Crăpă apoi lemne până spre seară și le cără cu coșul în magazie. Seara, domnul Fotiade nu mai vru găină, zicând că i se apleacă de-atâta carne. [...]

Stăteau acum pe peron la masa de răchită și jucau șptic american, unde domnul Fotiade zicea că e as. [...]

— Să vezi ce plictiseală ne-apucă mâine-poi-mâine, după ce trece trenul, spuse el gânditor. Trebuie să cumpărăm niște table. [...]

— Știți ce-am văzut la tren, dom' șef? zise acarul, filând cărțile. Dumneavoastră ziceați că n-are scări. Are. Am văzut eu.

— Da? făcu domnul Fotiade. Eu n-am observat. De fapt, e normal să aibă. Altfel pe unde să urce lumea? Verde vreau.

— Ce lume? întrebă acarul.

— Păi... șovăi domnul Fotiade, lumea care merge cu el, că doară n-o umbla gol.

— Eu n-am văzut pe nimeni înăuntru, și m-am uitat bine, zise acarul.

— Nici eu n-am văzut, recunosc domnul Fotiade, dar asta nu înseamnă că nu-i cineva înăuntru. Poate că dorm.

— Cine? întrebă acarul.

— Călătorii, răspuse domnul Fotiade. Ce faci, nu joci?

— Chiar toți să doarmă? În halu' ăla? Și conductorii? Mie mi-ar fi frică să merg cu un tren în care toți dorm.

— Poate n-are conductor, răspuse domnul Fotiade. Ți se dă bilet în stația de plecare până-n stația de sosire, ți se verifică la urcare, pe peron, și-n rest, poți să dormi...

— Nu se poate, dom' șef! O lumină tot ar trebui să fie aprinsă undeva, la veceu, la spălător... Altfel s-ar bate unii de alții ca orbeții. Eu cred mai iute că e tren de rodaj, cu vagoane goale. Și dacă-s goale, ce să țină lumina aprinsă? Fac economie.

— Și locomotiva? întrebă domnul Fotiade. Și cu ea fac economie? [...]

— Roșu, ceru acarul. Cu locomotiva nici eu nu știu ce să mai zic. Ați văzut ce geamuri are?

— Am văzut, sigur. Sunt mai mari decât la astea obișnuite.

— Mai mari și parcă-s date cu catran, zise acarul. Mă și gândesc ce poate vedea mecanicul prin negreala aia. [...]

— Mamă, mamă! făcu domnul Fotiade. Ai dublat. Ia să văd câte am... Mda, am cam ieșit. Mai facem unul!

— Dom' șef, n-aș mai face. Și-așa conduceți cu mult.

— Păi mai avem o jumătate de oră! se uită domnul Fotiade la ceas.

— Da, da' până vă schimbați... până pun și eu ceva mai gros pe mine...

— Bine, cum vrei. Dar jucăm după ce trece.

— Jucăm, dom' șef. Aștept să mă sunați când îi dați liber. [...]

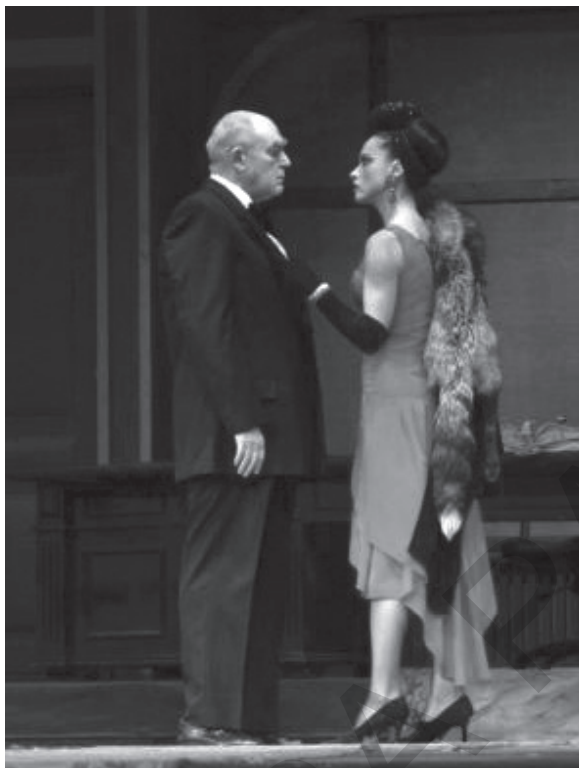
Trecură câteva minute și luminile gării se-aprinseseră și-auzi și telefonul.

— Da, dom' șef, acuma, zise el în aparat și-și trase bine chipiul pe cap și-apucă felinarul. Scăpără un chibrit și văzu că mâinile nu-i tremurară.

OPERA DRAMATICĂ

I. ÎNIȚIERE (înțelegere)

1. Ai merge să vezi piesa din care a fost luată imaginea? Justifică răspunsul.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Explică următorii termeni din câmpul semantic al teatrului, folosind un dicționar explicativ: *antract, cortină, culise, foaiер, matineu, premieră, rampă, recuziter, regie, scenograf, stațiune, strapontină*.

.....
.....

PE CE TREBUIE SĂ ȘTIM

Genul dramatic cuprinde totalitatea operelor destinate reprezentării pe scenă. O piesă de teatru este jucată într-un spațiu special – pe o **scenă**, într-un anumit **decor**, în fața unor **spectatori**, de către **actorii** îndrumați de un **regizor**. Scriitorul unor piese de teatru se numește **dramaturg**. Textul dramatic este organizat în **acte**, împărțite în **scene** sau **tablouri**. În principiu, decorul se schimbă pentru fiecare act, iar scenele sunt delimitate de intrarea sau ieșirea din scenă a unui personaj.

PE REPERE

Există mai multe specii dramatice: încă din Antichitate, **tragedia** (care stârnește mila sau spaima, evocând situații conflictuale excepționale, în care personajele sunt copleșite de un destin neîndurător) se opune **comediei** (care provoacă râsul, prin zugrăvirea unor defecte umane ori a unor situații neașteptate).

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Cuprins

<i>Cuvânt-înainte</i>	3
-----------------------------	---

UNITATEA I

Cartea – obiect cultural (actualizare)	6
Tipuri de texte (introducere)	9
Noțiuni de fonetică (actualizare)	13
Enunțul. Fraza. Relații sintactice în propoziție și în frază (actualizare)	17
Cuvinte și construcții incidente	20
Evaluare	22

UNITATEA II

Textul liric (I)	27
Textul liric (II)	31
Situația de comunicare monologată	35
Vocabularul fundamental și masa vocabularului. Dinamica vocabularului	37
Sintaxa propoziției și a frazei (I). Predicatul și propoziția subordonată predicativă	40
Propoziția subordonată predicativă (PR) ...	45
Evaluare	47

UNITATEA III

Textul epic în proză	52
Textul epic în versuri	56
Textul narativ	60
Rezumatul oral (actualizare)	62
Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului. Derivarea. Compunerea. Conversiunea	64
Sintaxa propoziției și a frazei (II). Subiectul și propoziția subordonată subiectivă (SB)	71
Evaluare	76

UNITATEA IV

Balada populară	81
Textul argumentativ (susținerea preferințelor și a opiniilor)	89
Cuvântul și contextul. Sensul propriu (de bază și secundar). Sensul figurat	92
Sintaxa propoziției și a frazei (III). Atributul	95
Propoziția subordonată atributivă	101
Evaluare	104

UNITATEA V

Romanul	109
Textul descriptiv	120
Categorii semantice. Sinonime, antonime, omonime, paronime, cuvinte polisemantice (actualizare)	124
Sintaxa propoziției și a frazei (IV). Complementul direct și propoziția subordonată completivă directă (CD)	128
Complementul indirect și propoziția subordonată completivă indirectă (CI)	131
Evaluare	134

UNITATEA VI

Opera dramatică	139
Situația de comunicare dialogată (actualizare)	151
Împrumuturile lexicale. Neologismele. Evitarea greșelilor în utilizarea neologismelor	155
Sintaxa propoziției și a frazei (V). Complementul circumstanțial de timp și propoziția subordonată circumstanțială de timp (CT)	158

Complementul circumstanțial de loc și propoziția subordonată circumstanțială de loc (CL)	162	Textul informativ	182
Complementul circumstanțial de mod și propoziția subordonată circumstanțială de mod (CM)	165	Erori semantice. Pleonasmul	184
Complementul circumstanțial de cauză și propoziția subordonată circumstanțială de cauză (CZ)	168	Sintaxa frazei (VI). Propoziția subordonată circumstanțială condițională (CT)	186
Complementul circumstanțial de scop și propoziția subordonată circumstanțială de scop (CS)	171	Propoziția subordonată circumstanțială concesivă (CV)	188
Evaluare	175	Propoziția subordonată circumstanțială consecutivă (CNS)	191
UNITATEA VII		Evaluare	194
Textul publicitar	180	<i>Recapitulare pentru teză – semestrul I</i>	198
		<i>Recapitulare pentru teză – semestrul al II-lea</i>	200
		<i>Recomandări de lectură pentru clasa a IX-a...</i> <i>și nu numai</i>	202
		<i>Bibliografie selectivă</i>	203